

Антимонопольний комітет України

РІШЕННЯ

адміністративної колегії Івано-Франківського обласного
територіального відділення

13.04.2016 р.

№ 9

Справа № 5/П-2016

м. Івано-Франківськ

Про припинення порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції та накладення штрафу

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 5/П-2016 про порушення товариством з обмеженою відповідальністю «Богородчанський молокозавод» (вул. Світанкова, 21, с. Старі Богородчани, 77712, далі – Товариство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання від 31.03.2016 № 55 про попередні висновки у справі,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції розпорядженням адміністративної колегії Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 18.02.2016 № 5 розпочато розгляд справи № 5/П-2016, у зв'язку з наявністю в діях Товариства ознак порушення, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Розглядом справи встановлено.

ТОВ «Богородчанський молокозавод» є юридичною особою, державну реєстрацію проведено 11.03.2006. Код за ЄДРПОУ – 30814656, код за КВЕД - 10.51 Перероблення молока, виробництво масла та сиру (основний).

Товариство є суб'єктом господарювання в розумінні абзацу 12 ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ТОВ «Богородчанський молокозавод» займається переробкою молока незбираного та виробляє наступний асортимент продукції: молоко пастеризоване з м.ч.ж. 2,5%, кефір з м.ч.ж. 2,5%, сметана з м.ч.ж. 20%, йогурти з м.ч.ж. 2,5% «Лісова ягода», «Суниця», «Чорниця», «Персик», «Вишня» та «Полуниця».

З метою забезпечення процесу виробництва Товариство здійснює заготівлю молока незбираного від господарств населення через власні молокоприймальні пункти (далі – населення), та від сільськогосподарських підприємств-виробників (далі - агроформувань).

Дослідженням ринку молока незбираного для промислової переробки, яке заготовлюється від господарств населення, проведеного територіальним відділенням відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету

України від 5 березня 2002 року № 49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), встановлено.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- суб'єкти господарювання, які здійснювали заготівлю молока для промислової переробки у населених пунктах Богородчанського, Коломийського, Надвірнянського районів Івано-Франківської області;
- населення, що здійснювало продаж молока для промислової переробки;
- товар – молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закупається у населення.

Товарні межі ринку.

У розумінні ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінний товарів), на який протягом певного часу і межах певної території є попит і пропозиція.

Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Молоко коров'яче незбиране відноситься до стандартизованого товару, так як має єдину систему показників, що характеризує цей товар, а саме: по визначенню жирності – ГОСТ 5867; кислотності – ГОСТ 3624; білку – ГОСТ 25179; густини – ГОСТ 3625; чистоти – ГОСТ 8218; температури – ГОСТ 26754 і т.д.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про молоко та молочні продукти» молокопереробні підприємства для виробництва молочної продукції закупають молоко та молочну сировину у виробників, якими є: юридичні особи незалежно від форми власності, фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, особисті селянські господарства, фізичні особи, які утримують корів, овець, кіз, буйволиць, кобил та виробляють молоко і молочну сировину. Призначенням молока, що закупається молокопереробними підприємствами, є промислова переробка.

Територіальним відділенням досліджувалися ринки молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закупається у населення, як самостійні ринки реалізації молока, виходячи з наступних факторів:

- до переліку покупців молока коров'ячого незбираного для промислової переробки відносяться молокопереробні підприємства;

- функціональне призначення молока коров'ячого незбираного, що закупається у населення молокопереробними підприємствами, є промислова переробка;

- в процесі заготівлі молока для промислової переробки молокопереробні підприємства враховують фізичні характеристики молока, а саме застосовують ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі», затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 05.08.2003 № 262 (надалі – ДСТУ), Рекомендації щодо виробництва і реалізації молока від корів, які утримуються у господарствах населення, відповідно до вимог ДСТУ, згідно з якими молоко за показниками якості розподіляється на гатунки (вищий, перший, другий), для кожного з яких встановлені окремі величини показників якості;

- умови реалізації молока коров'ячого незбираного для промислової переробки – щоденне здавання населенням молока у молоковози (відносно великими партіями – все молоко отримане за одне доїння), при цьому, продавець не пов'язаний з транспортними витратами;

- при розрахунку ціни закупленого у населення молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, молокопереробні підприємства враховують фізичні характеристики, а саме застосовують вимоги ДСТУ. При відхиленні показників якості молока передбачаються знижки та надбавки.

При цьому, в розрахунках з сільськогосподарськими підприємствами молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока першого гатунку базисного вмісту жиру та білку, а при розрахунках за молоко з населенням молокопереробні підприємства застосовують як базис для розрахунків ціну молока другого гатунку. Тобто, споживачами (молокопереробними підприємствами) вирізняються товари, вироблені в домогосподарствах населення, від товарів, вироблених сільськогосподарськими підприємствами, за якісними показниками, умовами та цінами їх придбання.

Виходячи з зазначеного, стандартизована товарна група «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки» складається з двох диференційованих товарів – «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення» та «молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у сільськогосподарських підприємств». Таким чином, *товарними межами ринків є молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується у населення.*

Територіальні (географічні) межі ринку.

Відповідно до Методики територіальними (географічними) межами ринку певного товару (товарної групи) є територія зі сферою відносин купівлі товару (групи товарів), у межах яких за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Територіальними межами ринків молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, визначається територія з урахуванням того, що пропозиція товару на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі адміністративного населеного пункту заготівлі молока коров'ячого незбираного певного району.

Крім того, слід зазначити, що п. 3.9 Ветеринарних та санітарних вимог до пунктів заготівлі молока від тварин, які утримуються в особистих селянських господарствах, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України та Державного департаменту ветеринарної медицини від 18.03.2002 року №18 визначено, що «Переробне підприємство приймає молоко від пунктів, згідно з вимогами діючих нормативно – правових актів та за наявності ветеринарної довідки, виданої державною службою ветеринарної медицини, що обслуговує даний населений пункт. У довідці, виданій у встановленому порядку, має бути зазначено, що даний населений пункт благополучний щодо заразних хвороб і тварини досліджені на мастит з негативним результатом. Термін дії ветеринарної довідки не більше 1 місяця». Отже, здавачі молока – населення за межі свого населеного пункту, не можуть реалізовувати молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, так як ветеринарна довідка діє на території певного населеного пункту.

Враховуючи наведене, територіальними межами ринків є адміністративні межі сіл: Росільна, Раковець, Яблунька, Іванківка, Крички, Кривець, Горохолино, Старі Богородчани, Бабче, Глибоке, Грабовець, Гринівка, Забережжя, Дзвиняч, Камінна, Космач, Лесівка, Нивочин, Саджава, Тисменичани, Хмелівка, (Богородчанський район), Нижня Велесниця (Коломийський район), Вишнівці, Гаврилівка, Молодків, Перерісль, Середній Майдан, Тарновиця (Надвірнянський район).

При цьому враховано, що пропозиція товару на ринку молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується у населення, на відміну від попиту, не має здатності до переміщення за межі зазначених населених пунктів, що обумовлено:

- економічними обмеженнями для виробників молока (населення), пов'язаними з необхідністю мати спеціальний автотранспорт для транспортування молока та спеціальне технологічне обладнання та устаткування, що потребує значних капітальних вкладень;
- мешканці населених пунктів позбавлені права вибору, оскільки витрати, пов'язані із доставкою (транспортуванням) молока до іншого молокоприймального підприємства, яке

закупує його за вищими цінами, перевищують очікувану вигоду. Також економічно недоцільним для мешканців населених пунктів є намагання самостійно здійснити систематичну, щоденну реалізацію молока на ринках обласного чи районного центрів;

- збільшенням собівартості продукції за рахунок порівняно високого рівня витрат на транспортування, що пов'язаний з масштабом виробництва молока коров'ячого незбираного для промислової переробки в особистих підсобних господарствах населення.

Часові межі ринків.

Визначаються, як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами досліджуваних ринків визначено 2014 рік та січень-листопад 2015 року.

Бар'єри вступу (виходу) на ринки (з ринків) потенційних конкурентів.

Відповідно до пункту 1.2 Методики бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

Для вступу на вищезазначені ринки інших суб'єктів господарювання існують *бар'єри вступу*, зокрема:

економічні - наявність значних вільних обігових коштів, матеріальної бази для закупівлі, транспортування, переробки та зберігання молокопродуктів;

адміністративні – реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності у виконавчих органах місцевого самоврядування, органах державного ветеринарного нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання щодо закупівлі, транспортування, виробництва та реалізації молокопродуктів.

Встановлення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринках.

В ході дослідження встановлено, що крім ТОВ «Богородчанський молокозавод», у визначених територіальних межах заготівлю молока від населення для промислової переробки впродовж 2014 року та січня-листопада 2015 року здійснювали ТзДВ «Івано-Франківський міськмолокозавод» та філія «Тлумач-Молоко» ПП «Альма-Віта».

При визначенні часток суб'єктів господарювання, які діють на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного для промислової переробки від особистих підсобних господарств у територіальних межах вищезазначених населених пунктів використовувались натуральні показники - обсяги заготівлі молока молокопереробними підприємствами впродовж 2014 року та січня-листопада 2015 року, в тоннах.

За результатами дослідження встановлено, що відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «Богородчанський молокозавод» на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монопольне (домінуюче) становище:

за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів: Кривець, Старі Богородчани, Бабче, Глибоке, Грабовець, Гринівка, Дзвиняч, Камінна, Космач, Лесівка, Нивочин, Саджава, Тисменичани, Хмелівка (Богородчанський район), Нижня Велесниця (Коломийський район), Вишнівці, Гаврилівка, Молодків, Перерісль, Тарновиця (Надвірнянський район)

за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року у територіальних межах населених пунктів: Іваниківка, Горохолино, Кривець, Старі Богородчани, Бабче, Глибоке, Грабовець, Забережжя, Космач, Лесівка, Нивочин, Саджава, Хмелівка (Богородчанський район), Нижня Велесниця (Коломийський район), Вишнівці, Гаврилівка, Молодків, Тарновиця (Надвірнянський район)

оскільки на цих ринках у нього немає жодного конкурента.

Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «Богородчанський молокозавод» на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монопольне (домінуюче) становище:

за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 48%, Раковець – 51%, Яблунька – 72%, Крички – 65% (Богородчанський район); Середній Майдан - 86% (Надвірнянський район),

за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року в територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 40%, Яблунька – 65%, Кривець – 93%, Крички – 95% (Богородчанський район); Середній Майдан - 92% (Надвірнянський район),

та при цьому не зазнає значної конкуренції.

Таким чином, Товариство може в значній мірі впливати на формування рівня закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране від населення в межах вищезазначених населених пунктів.

Згідно наданих пояснень, закупівельні ціни на молоко встановлюються Товариством самостійно, враховуючи об'єм і якість заготовленого молока. Молоко заготовлюється на тимчасових заготівельних пунктах, які не обладнані належними засобами визначення якості молока та підтримання температурних режимів. Усе заготовлене від населення молоко віднесене Товариством до категорії II гатунку.

За результатами аналізу інформації, отриманої від ТОВ «Богородчанський молокозавод» встановлено, що в окремі періоди рівень закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране II гатунку в різних населених пунктах був різним:

Таблиця 1 [інформація з обмеженим доступом].

Таким чином, Товариством встановлювались різні закупівельні ціни на молоко незбиране, які не залежали від обсягів заготівлі, оскільки при менших обсягах заготівлі ціни були вищими і навпаки. Така ж ситуація є характерною впродовж усього аналізованого періоду.

У ході розгляду справи Товариство зазначило, що ним встановлюються конкурентні ціни із врахуванням кон'юнктури ринку, специфіки заготівлі молока в гірських селах, а також обсяги зданого молока.

Такі твердження Товариства спростовуються вищенаведеними доказами, а також тим, що усе заготовлене молоко є рівнозначним по якості товаром – негатурне із встановленням ціни за одиницю базисної жирності. При цьому, продавець не може відмовитись від задачі молока Товариству та вибрати з поміж інших молокопереробних підприємств того, котре запропонує вищу ціну. Це обумовлено економічними та організаційними обмеженнями - необхідність транспортування з дотриманням спеціальних температурних режимів, рівень транспортних витрат, неможливість постійної щоденної реалізації молока на продовольчих ринках обласного чи районного центрів.

Встановлення та застосування Товариством різних закупівельних цін на молоко коров'яче незбиране, віднесене до однієї категорії - негатурне, яке заготовлюється від господарств населення, свідчить про цінову дискримінацію, оскільки одні здавачі молока, для яких ціни у зазначені періоди були вищими, перебувають у кращих умовах стосовно інших, які продавали молоко за нижчими цінами.

Аналіз вищезазначеної ситуації підтверджує зловживання Товариством своїм монопольним (домінуючим) становищем на ринках заготівлі молока та ущемлення інтересів населення - здавачів молока коров'ячого незбираного впродовж січня-листопада 2014 року та січня, березня, травня, липня 2015 року, шляхом застосування різних закупівельних цін на молоко від населення сіл Грабовець, Кривець, Кричка Богородчанського району та Вишнівці, Молодків, Перерісль і Тарновиця Надвірнянського району, без об'єктивно виправданих на те причин.

Пунктом другим частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин є зловживанням суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що згідно з частиною 3 цієї статті Закону забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з Законом.

Таким чином, встановленими у справі № 5/П-2016 обставинами у їх сукупності доведено, що дії Товариства, які полягають у встановленні та застосуванні різних закупівельних цін на молоко незбиране для промислової переробки для однакових груп продавців (господарств населення), є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, у вигляді зловживання монопольним становищем на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного від населення для промислової переробки шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з молокоздавачами без об'єктивно виправданих на те причин.

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 19.05.2009 року № 168-р) (із змінами і доповненнями), листом від 16.09.2015 № 04-07/409 Товариству надіслано копію подання від 31.03.2016 № 55 про попередні висновки у справі № 5/П-2016, для ознайомлення.

Заперечень та зауважень стосовно висновків про вчинення порушення, викладених у поданні, Товариством не надано.

[інформація з обмеженим доступом].

При визначенні розміру штрафу враховано:

- забезпечення стримуючого ефекту;
- сприяння розслідуванню в справі.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товариство з обмеженою відповідальністю «Богородчанський молокозавод» (вул. Світанкова, 21, с. Старі Богородчани, 77712, далі – Товариство; код за ЄДРПОУ - 30814656) на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закупається від населення, займало монопольне (домінуюче) становище: за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів: Кривець, Старі Богородчани, Бабче, Глибоке, Грабовець, Гринівка, Дзвиняч, Камінна, Космач, Лесівка, Нивочин, Саджава, Тисменичани, Хмелівка (Богородчанський район), Нижня Велесниця (Коломийський район), Вишнівці, Гаврилівка, Молодків, Перерісль, Тарновиця (Надвірнянський район); за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року у територіальних межах населених пунктів: Іваниківка, Горохолино, Кривець, Старі

Богородчани, Бабче, Глибоке, Грабовець, Забережжя, Космач, Лесівка, Нивочин, Саджава, Хмелівка (Богородчанський район), Нижня Велесниця (Коломийський район), Вишнівці, Гаврилівка, Молодків, Тарновиця (Надвірнянський район), оскільки на цих ринках у нього не було жодного конкурента.

2. Визнати, що відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «Богородчанський молокозавод» (код за ЄДРПОУ – 30814656) на ринках молока коров'ячого незбираного для промислової переробки, що закуповується від населення, займало монополіне (домінуюче) становище: за результатами діяльності в 2014 році у територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 48%, Раковець – 51%, Яблунька – 72%, Крички – 65% (Богородчанський район); Середній Майдан - 86% (Надвірнянський район); за результатами діяльності за січень-листопад 2015 року в територіальних межах населених пунктів з частками: Росільна – 40%, Яблунька – 65%, Кривець – 93%, Крички – 95% (Богородчанський район); Середній Майдан - 92% (Надвірнянський район), та при цьому не зазнає значної конкуренції.

3. Визнати дії ТОВ «Богородчанський молокозавод» (код за ЄДРПОУ – 30814656), які полягають у встановленні та застосуванні різних закупівельних цін на молоко незбиране для промислової переробки для однакових груп продавців (господарств населення), порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, у вигляді зловживання монополіним становищем на ринках заготівлі молока коров'ячого незбираного від населення для промислової переробки шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з молокоздавачами без об'єктивно виправданих на те причин.

4. За вчинення порушення накласти на ТОВ «Богородчанський молокозавод» (код за ЄДРПОУ – 30814656) штраф у розмірі 10000,00 (десять тисяч) гривень.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» особа, на яку накладено штраф за рішенням органу Антимонопольного комітету України, сплачує його у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладання штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати відповідно до Антимонопольного комітету України або його територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Згідно з частиною першою статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення може бути оскаржено повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання. Цей строк не може бути відновлено.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

Т. Савчин

Члени колегії

В. Шевчук

В. Тимків

Ю. Вітрак

Н. Борищак